

Сви догађаји у фабрици шинских возила Гоша из Смедеревске Паланке - од приватизације 2007. до данас - показали су, према истраживању Инсајдера, да радници нису морали да остану без посла, а држава без преко четири милиона евра пореза, само да су представници надлежних институција радили свој посао.

Међутим, упркос вишегодишњем кршењу закона, јавност Србије је за чињеницу да власник Гоше, словачка фирма ЖОС Трнава, не плаћа плате радницима ни порез држави скоро пуне четири године, сазнали тек када се 22. марта 2017. у фабричкој хали обесио радник.

Све до тог тренутка, према истраживању Инсајдера, држава је дозвољавала сумњиве послове словачких власника.

У марту прошле године почели су штрајкови радника, а одмах после самоубиства радника тадашњи представник компаније ЖОС Трнава из Словачке напустио је Србију. Десет дана касније словачка компанија продала је Гошу компанији Лиснарт Холдинг која је регистрована на Кипру.

У међувремену, представници државе су избегавали да преузми било какву одговорност за дешавања у Гоши, поручујући да је Гоша приватна фирма и да њихов проблем не може да се реши док на разговор не дођу нови власници фабрике. Међутим, власници компаније с Кипра који су купили Гошу - никада се појавили у Србији.

Према истраживању Инсајдера, све што се дешавало у овој фабрици од приватизације 2007. до данас, показало је да држава није била заинтересована да заштити ни буџет ни раднике, иако их на то обавезују и закони, али и Устав ове земље.

Случај фабрике шинских возила Гоша пример је на којем се најбоље виде све слабости система у којем се закони не поштују, у којем пословање у приватном сектору може постати неконтролисана сива зона у којој је дозвољено све, констатује Инсајдер.

Власник оставио дугове, али њему се највише дугује

Када је први пут проглашен стечај крајем прошле године, дуг Гоше према радницима износио је 2,1 милион евра, док је државни буџет по основу неисплаћених пореза и доприноса оштећен за чак 4,7 милиона евра.

Међутим, према истраживању Инсајдера, оно што је готово апсурдно, јесте чињеница да у тренутку стечаја Гоша свом (бившем) власнику дугује двапут више новца него радницима и држави.

Наиме, ЖОС Трнави, односно кипарском Лиснарт Холдинг који је након промене власништва 2017. преузео дугове, Гоша укупно дугује чак 14,2 милиона евра.

Према истраживању Инсајдера, словачки ЖОС је још 2013. године, након прве блокаде рачуна, одлучио да се извуче из Гоше, потписавши Споразум са Гошом о признању и отпису дугова.

Овим споразумом утврђено је да Гоша својим власницима фабрици ЖОС из Словачке у том тренутку, у јануару 2013, дугује 10,5 милиона евра које треба да отплати у 11 рата до краја 2014. године.

Међутим, с обзиром да је Гоша у блокади, словачки власници одлучују да обезбеде своја потраживања и 2014. стављају хипотеку на скоро сву имовину Гоше и залог на опрему.

Парадоксално, када дође до намиривања свих оних којима Гоша дугује, словачка ЖОС Трнава, односно Лиснарт Холдинг, имаће приоритет, што значи да ће остали повериоци, међу којима су држава и радници највећи, остати без ичега.

Под залогом касетофон од 900 динара, децимална вага, маказе...

Према документацији до које су дошли новинари Инсајдера, на списку имовине коју је словачки власник практично залогом преузео налази се чак и аудио касетофон процењене вредности 900 динара.

Осим аудио касетофона, што је показатељ да је стављена залога буквално на све, на списку остале имовине која је под залогом власника из Словачке, односно са Кипра, јесте и управна зграда, Музеј "Гоша" и практично сви објекти, као што је на пример надстрешница за коју се наводи да је срушена.

Власник је своја потраживања обезбедио и залогом на пуњач за акумулаторе у вредности од 6 хиљада динара, децималну вагу од три хиљаде динара, клима уређај процењене вредности око две хиљаде динара, фотокопир машине, штампаче, антену за интернет конекцију, тестере, бушилице, маказе, дизалице пумпе.

Гоши штетни уговори и дугови, ЖОС-у јефтина радна снага

Према истраживању Инсајдера, власник Владимир Поор је Гошу учинио потпуно

зависном од многобројних фирми у његовом власништву.

Фирме у власништву словачког бизнисмена у пословима које је радила Гоша, јављале су се и као добављачи материјала потребног за израду вагона, али и као посредници у пословима Гоше са другим компанијама.

Практично, ЖОС је Гошу користио као свог ексклузивног подизвођача за послове које словачка фирма није стизала да заврши, док је Гошине раднике користила као јефтину радну снагу.

"Све уговоре које смо добијали су били уцењивачки, хоћете да радите, нећете да радите. Наш норма сат је 16 евра за опстанак, а ми смо за ЖОС радили по 8, 9 или 10 евра. Нисмо имали погодбе, него ти они пошаљу уговор, а ти ради ако хоћеш. Губици које смо правили су се преливали у дуговања према ЖОС, а та дуговања су они пребацивали у хипотеку тако да фактички хипотеку на Гошу држи ЖОС Трнава", рекао је у интервјуу за Инсајдер Милан Мирковић, руководилац система квалитета у Гоши.

С обзиром на то да је ЖОС Трнава власник Гоше, а директор Гоше на то место постављен управо од стране словачке фирме, како се послује у Гоши нико није контролисао.

Последица свега је да је ЖОС јефтино добијао готове производе од Гоше, док је Гоша направила вишемилионске дугове управо према својој матичној фирми.

Истовремено, све дугове које је имала према ЖОС-у, словачка фирма претворила је у хипотеке на имовину фабрике шинских возила.

Закуп опреме плаћан као да је у питању откуп

Један од најбољих примера како је формиран однос између две фирме у којем су

послови склапани у корист компаније из Словачке, а на штету фабрике Гоша која послује у Србији је, према истраживању Инсајдера, производна линија за обртна постоља Y25.

Наиме, матична компанија ЖОС није ову производну линију унела у компанију као инвестицију већ је дала у најам Гоши без могућности откупа. Према фактурама до којих је дошао Инсајдер, ЖОС је практично своју фабрику Гошу задужио по уговору о најму. Од 2008. до децембра 2016. године, Гоша је ЖОС-у била дужна или исплатила укупно 1,8 милиона евра, чиме је практично отплатила вредност линије, међутим, због тога што је уговор био о закупу, а не откупу, није постала њен власник.

Истовремено, средином 2010. део опреме за производњу вагона који су били у власништву Гоше дати су на три године у закуп матичној фирми у Словачкој - без накнаде. И док Гоша скупо плаћа закуп производне линије, ЖОС Гошину опрему користи бесплатно.

Случај фабрика шинских возила Гоша још једном је показао све слабости система у којем се закони селективно поштују, у којем пословање у приватном сектору може постати неконтролисана сива зона, и у којој је дозвољено све - па и да држава крши сопствене законе.

(Инсајдер)